

Alueellinen kehitysraportti C.1.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto vastaa Circwaste-kohti kiertotaloutta - hankkeen alueellisesta koordinaatiosta. Pohjois-Karjalan maakuntaliiton C.1. osahankkeessa valtakunnallista jättesuunnitelmaa toimeenpannaan alueellisesti rakentamalla yhteistyötä alueella toimivien jäte- ja kiertotaloustoimijoiden kanssa, päivittämällä alueellista kiertotalouden tiekarttaa sekä järjestämällä vuosittaisia tilaisuuksia kiertotalouden eri

teemoilla. Osana hanketta Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on vastannut alueellisen yhteistyöryhmän toiminnan koordinaatiosta. Kiertotalouden hyviä käytänteitä on tunnistettu Pohjois-Karjalasta sekä seurattu kiertotalousteemalla toteutuneita liitännäishankkeita.

Aino Heikura

2.11.2021

Hyvät kiertotalouden käytännöt

Circwaste-hankkeen 2. kaudella on tunnistettu useita kiertotalouden hyviä esimerkkejä Pohjois-Karjalasta. Suurin osa tunnistetuista hyvistä esimerkeistä painottuvat materiaalien uusiokäytön edistämiseen ja toimistotilojen kalustamiseen sekä korjaamiseen kiertotalouden periaatteita noudattaen.

Kiertämö kierrättää tavaroita Joensuussa

Joensuussa on aloittanut syksyllä 2021 toimintansa tavaroiden uudelleenkäyttöä edistävä Kierrätyskeskus Kiertämö. Sen toiminnan avulla edistetään tavaroiden uudelleenkäyttöä Joensuussa. Kiertämö ottaa lahjoituksena vastaan käyttökelpoisia kodin tavaroita, huonekaluja sekä tekstiilejä.

kuva 1: Kierrätyskeskus Kiertämö

Väliovien lukot kiertoon Nurmeksessa

Nurmeksen kaupunki kierrättää käyttökelpoisia tavaroita ja kalusteita rakennusten peruskorjausten ja purkamisen yhteydessä. Porokylän koulun peruskorjauksen yhteydessä rakennuksen väliovista irroteltiin lukot, helat ja avainpesät, mitkä otettiin käyttöön väistötilojen ovissa Laamilan koululla. Lukkojen ohella rakennusten kunnossapidon henkilöstö ottaa talteen kaikki kierrätettävät tavarat ennen kuin kohde annetaan purku-urakoitsijalle.

kuva 2: Nurmeksessa kierrätettyjä lukkoja

Toimistokalusteet kiertoon: Kaleustekopla Oy vauhdittaa kalusteiden kierrättämistä

Kalustekopla Oy ottaa vastaan kaikkien valmistajien hyväkuntoisia käytettyjä toimistokalusteita ja myy kalusteet eteenpäin niitä tarvitseville.

Kiertotaloutta korjausrakentamiseen – SYKE:n toimitilamuutos toteutettiin kiertotalousperiaatteiden mukaisesti

Suomen ympäristökeskus SYKE:n Joensuun toimipiste muutti marraskuun 2020 alussa uusiin toimitiloihin. Muuton yhteydessä toteutettiin kiertotalouspilotti, jonka tavoitteeksi asetettiin, että purkamisessa ja muutossa materiaalit päätyvät uusiokäyttöön, kierrätykseen tai materiaalihyödyntämiseen, muutoksesta syntyy mahdollisimman vähän poltettavaa jätettä ja rakentamisessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kierrätettyjä ja uusiomateriaaleja.

Kestokasseja banderollikankaista

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tapahtumien banderollikankailla

löytyi uusia käyttötarkoituksia Nuorisoverstaan toiminnan kautta. Nuorisoverstaalla tehdään monenlaisia pientuotteita kierrätysmateriaaleista.

Kuva 3: tapahtuman banderollikangas

Rinnakkaishankkeet

Pohjois-Karjalassa on meneillään useita kiertotaloutta edistäviä hankkeita. Kiertotaloushankkeita on rahoitettu muun muassa EAKR-rahoitusohjelmasta ja Interreg Europe -ohjelmasta. Esimerkkejä Pohjois-Karjalan alueella Circwaste-hankkeen 2. raportointijakson aikana käynnistyneistä hankkeista:

1. Vähähiilinen ja energiatehokas korjausrakentaminen, Karelia-ammattikorkeakoulu
Hankkeen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa ja menetelmiä vähäpäästöiseen sekä rakentamisen kiertotaloutta edistävään korjausrakentamiseen elinkaariarvioinnin avulla.

2. **AgroRES, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto**
Hankkeen tavoitteena on lisätä maatalouden sivuvirtoihin perustuvaa uusiutuvan energian hyödyntämistä, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
3. **Metsäbio- ja kiertotalouden uusi liiketoiminta, Business Joensuu**
Päätavoitteena ovat metsäbio- ja kiertotalouteen perustuvat uudet ja kasvavat liiketoiminnot, jotka tähtäävät ensisijaisesti kansainvälisille markkinoille sekä alueelle syntyvät ja tänne siirtyvät uudet yritykset, investoinnit ja niiden luomat työpaikat.

Kiertotalouden ja resurssitehokkuuden lisääminen

Pohjois-Karjalan alueellinen tiekartta

Alueellinen tiekartta laadittiin Circwaste-hankkeen ensimmäisellä raportointijaksolla. Tiekartta päivitettiin vuoden 2021 kesäkuussa. Tiekartan teemat sekä tavoitteet pysyivät samoina ja siten tiekartan osalta päivitettiin lähinnä toimenpiteitä. Painopisteinä Pohjois-Karjalan alueellisessa kiertotalouden tiekartassa on rakentamisen jätteet sekä yhdyskuntajätteiden syntypaikkalajittelun edistäminen. Tiekartta päivitettiin haastattelemalla alueellisen yhteistyöryhmän jäseniä sekä muita keskeisiä sidosryhmien edustajia. Lisäksi tiekartan päivitykseen liittyen toteutettiin työpaja, jossa rakentamisen jätteiden sekä yhdyskuntajätteiden syntypaikkalajittelun teemoja käsiteltiin etätyöpajan avulla. Tiekartan toimenpiteiden toteutumista seurataan Circwaste-hankkeen kolmannen jakson aikana.

Yhteistyöryhmä

Alueellinen yhteistyöryhmä on Pohjois-Karjalan maakuntaliiton koordinaatiohankkeessa olennaisessa roolissa. Alueellinen yhteistyöryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Yhteistyöryhmä seuraa Circwaste-hankkeen etenemistä Pohjois-Karjalassa sekä valtakunnallisella tasolla.

Yhteistyöryhmän puheenjohtajana on ELY-keskuksen edustaja. Lisäksi yhteistyöryhmässä on edustettuina alueella toimivat jätehuoltoyhtiöt, kehittämissyhtiöt, Karelia-ammattikorkeakoulu, Joensuun alueellinen jätelautakunta, RINKI Oy, Lassila & Tikanoja, Itä-Suomen murskauskeskus, SYKE sekä Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. Circwaste-hankkeen projektipäällikkö vastaa yhteistyöryhmän sihteerin tehtävistä.

Alueellisen yhteistyöryhmän kokouksissa on keskusteltu ajankohtaisista jätealan kuulumisista, organisaatioissa meneillä olevista kiertotaloushankkeista, yhteistyön tekemisen mahdollisuuksista eri toimijoiden kesken, kiertotalouden tiekartan toteuttamisesta sekä vuosittain järjestettävistä tilaisuuksista. Valtakunnallisen jätesuunnitelman päivitysprosessin yhteydessä SYKE järjesti Pohjois-Karjalan toimijoille alueellisen työpajan, johon osa yhteistyöryhmän jäsenistä osallistui.

Tilaisuudet

25.11.2019 järjestettiin Circwaste -hankkeen vuotuinen seminaari teemalla "Kestävän kasvun foorumi". Tilaisuudessa ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen kertoi hallitusohjelman tavoitteista ilmasto- ja kiertotalousasioihin liittyen. Kiertotalouksesimerkkinä esiteltiin Joensuun Ellin Opiskelijankadun rakennushanketta, jossa rakennushankkeen tilaaja otti jätehuollon kriteeristön mukaan hankkeen urakka-asiakirjaan. Case-esimerkkiä oli avaamassa sekä rakennushankkeen tilaaja (Opiskelija-asunnot Joensuun Elli Oy), rakennuttaja K. Tervo sekä rakennustyömaan jätehuollosta vastannut Puhas Oy. Foorumitilaisuus toimi Pohjois-Karjalan maakunnallisen ilmasto- ja energiaohjelman päivitystyön aloitustilaisuutena. Tilaisuudessa esiteltiin Pohjois-Karjalan päästövähennyspotentiaalia sekä kuntaomisteisten rakennusten energiankulutus selvityksen sisältöä. Tilaisuudessa oli paikan päällä 61 henkilöä ja sen lisäksi tilaisuutta oli mahdollista seurata myös etäyhteyden välityksellä.

Vuoden 2020 seminaari järjestettiin 24.8.2020. Tilaisuuden teema oli "Ratkaisuja maaseudun jätehuollon ja kierrätyksen haasteisiin". Koronatilanteesta johtuen tilaisuus järjestettiin kokonaisuudessa etäyhteyden (Zoom) välityksellä. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä WasteLess Karelias -hankkeen kanssa. Tilaisuudessa oli 64 osallistujaa. Webinaarissa pidettiin alustuksia teemoilla:

- Jätehuollon kehittäminen kunnan näkökulmasta
- Uudistuvan jätepolitiikan vaikutuksia maaseudun jätehuoltoon
- Aukkaat ja yrittäjät maaseudun jätehuollon toimijoina Suomen ja Venäjän Karjalan kylissä
- Maaseudun jätehuollon haasteet ja ratkaisut
- Esimerkkejä maaseudun jätehuollon ratkaisuista meiltä ja muualta:
 - o Maaseudun jätehuollon kehittäminen
 - o Timanttikylien kierrätyspiste ja sekajätetimppa

24.9 pidetyssä tilaisuudessa osallistujilta pyydettiin kommentteja ja ideoita maaseudun jätehuollon ratkaisuihin Mentimeter -sovelluksen avulla. Kooste osallistujilta saaduista ajatuksista ja ideoista lähetettiin ympäristöministeriön suuntaan taustaksi valtakunnallisen jätesuunnitelman päivitystyöhön. Ohessa linkki Mentimeter -kyselyn tuloksista: [Mentimeter 24.9.2020](#)

kuva 4: auton romu metsän keskellä

Valtakunnallisen jätesuunnitelman toteuttaminen alueella

Kiertotalouden edistämässä keskeistä on asenteisiin ja tietoisuuteen vaikuttaminen. Yhtenä keskeisenä teemana on asenteisiin vaikuttaminen jätteiden lajittelun saralla. Toteutimme Pohjois-Karjalan kuntien jäteviestinnästä vastaavien tahojen kanssa maakunnallisen jäteneuvontaviikon syksyllä 2020. Pääteemana jäteneuvontaviikolla oli kannustaa Pohjois-Karjalan asukkaita biojätteiden lajitteluun. Kampanjaviikon aikana jätehuoltoyhtiöt tehostivat someviestintää ja toteuttivat jätteiden lajitteluun kannustavia lyhyitä videoita. Lisäksi teema näkyi maakunnan alueella ilmestyvissä sanomalehdissä biojätteiden lajitteluun liittyvien lehtijuttujen merkeissä.

Circwaste-hanketta sekä kiertotalouden mahdollisuuksia on esitelty useissa tilaisuuksissa 2. raportointijakson aikana. On toteutettu kuntakerroksia, joissa on esitelty kiertotalousteemoja sekä maakunnallisen ilmasto- ja energiaohjelman valmisteluprosessia. Lisäksi kiertotalousteemoja on pyritty nostamaan yleiseen tietoisuuteen kirjoittamalla kolumneja sekä blogitekstejä. Kirjoituksia on julkaistu seuraavista teemoista:

- Kuinka kovat tavoitteet sekä talous sovitetaan yhteen? (sanomalehti Karjalainen, 6.4.2021)
- Joulun lahjatoivelista (blogiteksti Pohjois-Karjalan maakuntaliiton blogissa 20.12.2020)
- Maaseudun jätetalkoot edessä (sanomalehti Karjalainen, 19.10.2020)
- Lajittelussa huomioita myös hävikkiin (sanomalehti Karjalainen, 23.8.2020).
- Jätehuolto kriittisenä alana (sanomalehti Karjalainen, 15.5.2020)

Pohjois-Karjalan uusi ilmasto- ja energiaohjelma 2030 on hyväksytty helmikuussa 2021. Kiertotalouden edistäminen on sisällytetty osaksi ilmasto- ja energiaohjelman tavoitteita. Kiertotalous tulee näkymään myös maakuntaohjelmassa, jonka valmistelua on tehty vuoden 2021 aikana. Uusi POKAT-maakuntaohjelma vuosille 2022–2025 hyväksytään alkuvuonna 2022. POKAT2025 -maakuntaohjelman luonnosvaiheessa yhdeksi kehittämistavoitteeksi on kirjattu kiertotalouden ja resurssitehokkuuden lisääminen. Strategiainstrumentit ovat olennainen osa aluekehitystyötä. Kiertotalousteeman sisällyttäminen osaksi alueellisia strategioita mahdollistaa sen, että myös tulevana vuosina rahoitusta voidaan suunnata kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin.